

Bestuurskrachtige regio's in Noord-Holland

Inleiding

De gemeente wordt veelal bestempeld als 'de eerste overheid', de bestuurslaag die het dichtst bij de burger staat en daardoor het beste kan inspelen op lokale behoeften en wensen. Om die reden worden in Nederland overheidstaken bij voorkeur belegd bij gemeenten, vanuit de verwachting dat gemeenten deze taken het meest effectief en efficiënt kunnen uitvoeren. Om al deze taken voor hun inwoners goed uit te kunnen voeren, moeten gemeenten over voldoende bestuurskracht beschikken. Bestuurskrachtige gemeenten dragen bovendien bij aan het oplossen van regionale opgaven. Ook de provincie heeft er belang bij dat gemeenten bestuurskrachtig zijn. Bij nagenoeg alle provinciale opgaven werkt zij immers in meer of mindere mate samen met gemeenten. Dan is het prettig als de gemeente een krachtige partner is.

De provincie Noord-Holland wil graag bijdragen aan krachtig lokaal en regionaal bestuur. Zij ziet dat met een volgende ronde decentralisatie van taken voor de deur, afnemende opbrengsten van grondexploitaties en een fors lagere uitkering uit het gemeentefonds in het verschiet, de bestuurskracht van sommige gemeenten onder druk staat. De provincie Noord-Holland zal daarom de Noord-Hollandse gemeenten terzijde staan bij het organiseren van voldoende bestuurskracht. Het is immers een gezamenlijke opgave van gemeenten en provincie om voor de inwoners in Noord-Holland voldoende kwalitatief lokaal bestuur te organiseren. In deze notitie wordt uiteengezet welke ideeën de provincie Noord-Holland daarvoor heeft en op welke wijze zij het beschikbare instrumentarium wil inzetten.

Leeswijzer

Allereerst wordt in deze notitie ingegaan op het begrip 'bestuurskracht'. Vervolgens wordt dit begrip in een regionale context geplaatst. De provincie Noord-Holland gaat namelijk uit van een regionale oriëntatie, waarbij versterking van lokale bestuurskracht vooral gezocht wordt in maatwerksamenwerking tussen gemeenten in hun eigen regio. Daarna wordt uiteengezet wat de provincie Noord-Holland op basis van wet- en regelgeving kan en mag doen om de kwaliteit van het lokale bestuur te versterken. Maar lang niet alles wat formeel kan, is ook politiek haalbaar. De provincie Noord-Holland zal daarom haar bijdrage aan een krachtig lokaal bestuur vooral leveren door gemeenten te stimuleren zorgvuldig te werk te gaan in processen van bestuurskrachtversterking. Voor zover opportuun, kan het wettelijk instrumentarium daarbij wel dienstig zijn. In deze notitie benoemt de provincie Noord-Holland welke randvoorwaarden zij belangrijk vindt voor het zorgvuldig doorlopen van processen gericht op bestuurskrachtversterking. Tevens wordt voor verschillende situaties aangegeven welke rol de provincie Noord-Holland daarin wil nemen en wat zij richting gemeenten kan aanbieden. Tot slot wordt per regio in de provincie beschreven welke concrete activiteiten de provincie Noord-Holland verwacht te ontplooien.

Het begrip bestuurskracht

Hoewel er brede overeenstemming is dat het voor gemeenten (en provincies evenzeer) belangrijk is om voldoende bestuurskracht te hebben, zijn er veel verschillende inzichten over wat bestuurskracht nu eigenlijk inhoudt. Het begrip is in zwang gekomen na het verschijnen van een studie onder leiding van prof.

Toonen¹, waarin vier hoofdaspecten worden onderscheiden van het begrip bestuurskracht: Bestuur van de gemeenschap, Publieke dienstverlener, Medeoverheid en de Kwaliteit als organisatie/werkgever. Uit deze indeling is onder meer de definitie van bestuurskracht af te leiden, die Cap Gemini hanteert bij bestuurskrachtmetingen: *“een bestuurskrachtige gemeente is voldoende in staat om de door haar zelf en door anderen (Rijk, provincie) opgelegde taken en ambities alleen of in samenwerking met anderen op te pakken c.q. te realiseren.”*

In het coalitieakkoord ‘Verantwoord en duidelijk gericht op de toekomst’ (2011-2015) is over bestuurskracht het volgende gezegd:

“In de eerste plaats is het aan de gemeenten zelf te oordelen of ze over voldoende bestuurskracht beschikken. (...) Gemeenten bepalen hun eigen inrichting en kunnen daarbij samenwerkingsverbanden in het leven roepen, mits deze voldoende onder toezicht van de gemeenteraden blijven functioneren.”

Al deze elementen combinerend komt de provincie Noord-Holland tot een operationalisatie van het begrip bestuurskracht. Een gemeente is bestuurskrachtig als zij:

- haar wettelijke taken adequaat uitvoert²;
- naar behoren kan bijdragen aan regionale opgaven;
- lokale wensen kan vertalen in eigen ambities en deze kan realiseren;
- in kan spelen op wensen en ambities van andere overheden; en
- de uitvoering van al haar taken effectief en efficiënt kan organiseren en hierop ook regie kan houden.

Bestuurskracht in een regionale context

De provincie Noord-Holland vindt het vanuit haar positie als middenbestuur belangrijk om de regionale component in het begrip bestuurskracht te benadrukken. Hoewel wij ons realiseren dat bestuurskracht meer omvat dan alleen regionale samenwerking, zien wij voor onszelf vooral een rol weggelegd bij het versterken van de regionale samenwerking en bestuurskracht. Gemeentelijke opgaven hebben namelijk steeds vaker een regionaal karakter, omdat mensen voor hun dagelijkse activiteiten steeds minder zijn gebonden aan één gemeente; zij bewegen in een regio. Dat betekent dat opgaven als volkshuisvesting, economische ontwikkeling, mobiliteit, recreatie, milieu etc. gemeentegrensoverschrijdende opgaven zijn geworden en dat gemeenten hun beleid hierop moeten afstemmen met hun buur(t)gemeenten.

Gemeenten die op een redelijk aantal gemeenschappelijke opgaven samenwerken, vormen een relatieve eenheid binnen de provincie en kunnen daarmee ook als regio worden beschouwd. De provincie Noord-Holland ziet dat sommige van deze regio's hun samenwerking versterken door in de gezamenlijke opgaven voor een zekere (strategische) afstemming te zorgen. Dit maakt het realiseren van de opgaven efficiënter en/of effectiever. De meest eenvoudige vorm van afstemming is het opstellen van een regionale samenwerkingsagenda waarin wordt benoemd op welke onderwerpen wordt samengewerkt (en hoe). De provincie Noord-Holland wil graag alle regio's faciliteren om een regionale samenwerkingsagenda te maken, omdat het de regionale samenwerking bestendigt en het een regionaal gesprek over bestuurskracht kan faciliteren. Juist op dit punt zien wij voor de provincie een toegevoegde waarde.

¹ Theo Toonen, Marcel van Dam, Mariette Glim, Guido Wallagh, *Gemeenten in ontwikkeling: herindeling en kwaliteit*, Van Gorcum, Assen, 1998

² De provincie houdt vanuit haar wettelijke taken en bevoegdheden toezicht op een aantal terreinen. Dit interbestuurlijk toezicht en onze contacten met gemeenten geven ook een beeld van de gemeenten en kan voor de provincie een indicatie zijn en aanleiding geven om vanuit onze signalerende rol het gesprek met de gemeente te voeren.

In sommige gevallen is het afstemmen van beleid in de regio niet voldoende om de betreffende opgave adequaat op te pakken en daarmee voldoende bestuurskracht te genereren. Dan moet worden gezocht naar een ingrijpender vorm van samenwerking, zoals het uitbesteden van taken of het samenbrengen van één of meer organisatieonderdelen. Hiervoor zijn inmiddels veel verschillende mogelijkheden bedacht, met verschillende voor- en nadelen. Gemeenten weten zelf het beste welke oplossing voor hen het beste werkt; de provincie Noord-Holland laat het daarom aan de gemeenten hoe zij hun bestuurskracht realiseren, mits wordt voldaan aan de voorwaarde dat de gemeenteraad nog voldoende kan sturen op de uitvoering van alle taken.

Daarnaast vindt Noord-Holland het wenselijk dat er in het proces van bestuurskrachtversterking rekening wordt gehouden met de regionale context. De bestuurskracht van de ene gemeente heeft via regionale opgaven namelijk effect op de bestuurskracht van een andere gemeente in de regio. Het getuigt dan van goed bestuurlijk 'naberschap' als gemeenten in de regio elkaar informeren over hun plannen voor bestuurskrachtversterking en dit op elkaar afstemmen. Verwacht mag worden dat wanneer gemeenten dit zorgvuldig doen, zij gezamenlijk tot de beste oplossingen voor de regio komen. Zo versterken zij dan niet alleen hun eigen bestuurskracht, maar tegelijk die van de regio als geheel. Noord-Holland ziet voor zichzelf in processen van bestuurskrachtversterking vooral een rol in het stimuleren van gemeenten om een zorgvuldig proces te doorlopen. In veel gevallen gaat dit al goed, maar in andere gevallen kunnen gemeenten nog een steuntje in de rug gebruiken.

Provinciale rol bij bestuurskracht

De provincie Noord-Holland ziet het realiseren van voldoende lokale en regionale bestuurskracht als een gemeenschappelijke opgave van gemeenten en provincie. Zowel gemeenten als provincies hebben namelijk van het rijk een eigen, maar verschillende, verantwoordelijkheid gekregen om voldoende bestuurskracht te realiseren. Daarvoor heeft de provincie een klein aantal stevige instrumenten gekregen om lokale en regionale bestuurskracht te versterken. Formeel heeft de provincie de mogelijkheid om, op grond van art. 99 Wet gemeenschappelijke regelingen en op verzoek van een of meer gemeentebesturen, gemeenten te verplichten om samen te werken. Daarnaast kan de provincie, op grond van de Wet algemene regels herindeling, een voorstel doen tot het samenvoegen van gemeenten. In de praktijk worden deze instrumenten door provincies maar heel beperkt gebruikt³. Door middel van gesprek en overtuiging proberen provincies hun rol invulling te geven. Dit is de meest wenselijke, en in de praktijk ook meest haalbare, route.

De beleidsruimte voor provincies is in processen van bestuurskrachtversterking namelijk behoorlijk ingekaderd door het rijk. Sinds het begin van deze eeuw is het uitgangspunt dat herindelingen 'van onderop' dienen te komen, steeds belangrijker geworden. Zelfs zodanig dat herindelingsvoorstellen eigenlijk alleen nog van gemeenten zelf kunnen komen. Dit borgt dat de betrokken gemeenten het allemaal eens zijn met de voorgestelde herindeling en er daarmee maximaal draagvlak is. De keerzijde is dat de provincies minder ruimte hebben om invulling te geven aan hun verantwoordelijkheid voor de kwaliteit van het lokaal bestuur. Slechts in het geval gemeenten samen niet tot een gedragen oplossing komen of wanneer een gemeente dusdanig zwak is dat er een grote urgentie is om actie te ondernemen, kan een provincie het initiatief nemen tot een herindeling van gemeenten.

De provincie Noord-Holland maakt zich zorgen over deze inperking van de provinciale ruimte om te acteren in deze processen. De provincie heeft zo

³ Voor zover bekend is art. 99 Wet gemeenschappelijke regelingen zelfs nog nooit toegepast.

namelijk nog maar weinig armslag om patstellingen tussen gemeenten te doorbreken en het regionaal belang te behartigen. Uit het meest recente 'Beleidskader gemeentelijke herindelingen' van het rijk (juli 2011) en de daarbij behorende toelichting (april 2012) blijkt zelfs dat een gemeentelijke herindeling moet worden beschouwd als 'ultimum remedium', dat pas acceptabel is als andere vormen van bestuurskrachtversterking niet geschikt zijn gebleken. Dit betekent dat in een zorgvuldig proces verschillende vormen van intergemeentelijke samenwerking moeten zijn onderzocht (en liefst ook geprobeerd), voordat een herindeling in beeld kan komen. Provincies worden door het rijk geacht erop toe te zien dat gemeenten daadwerkelijk een zorgvuldig proces doorlopen. De provincie Noord-Holland is het eens met de constatering dat er voldoende geschikte en gelijkwaardige alternatieven zijn voor herindeling en is van mening dat voor elke situatie de beste oplossing moet worden gekozen.

Het rijk heeft voor het opleggen van een verplichte samenwerking tussen gemeenten (ex art 99 Wgr) nog geen beleidskader vastgelegd. Het ligt echter voor de hand dat voorafgaand aan het opleggen van een verplichte samenwerking ook een zorgvuldig proces moet zijn doorlopen. Verplichte samenwerking botst immers ook met de gemeentelijke autonomie en gemeenten zouden daarom eerst zelf de gelegenheid moeten hebben gehad om met een oplossing te komen.

Hoe gaat de provincie invulling geven aan haar rol?

Zoals hierboven geconcludeerd is, hebben provincies op het gebied van bestuurskracht van gemeenten vooral een verantwoordelijkheid om gemeenten te stimuleren zorgvuldige processen te doorlopen. Paradoxaal genoeg is de consequentie van de inkadering van de provinciale rol bij gemeentelijke herindelingen, dat de provincie een grotere rol moet nemen in processen van gemeentelijke samenwerking (waar de provincie voorheen pas in beeld kwam als er over herindeling werd gesproken). Provincies worden door het rijk namelijk geacht om gemeenten te bewegen tijdig en uitvoerig samenwerkingsopties te onderzoeken, om zo herindeling te vermijden.

De provincie Noord-Holland ziet dit als een bevestiging van de stelling dat het realiseren van voldoende bestuurskracht een gezamenlijke opgave is van provincie en gemeenten. De provincie Noord-Holland zal deze rol zoveel mogelijk in samenspraak met de gemeenten vorm geven. Hierbij zal de provincie Noord-Holland zich in eerste instantie beperken tot het benoemen van enkele randvoorwaarden voor zorgvuldige processen, vanuit de overtuiging dat gemeenten in een zorgvuldig en constructief proces zullen komen tot de beste oplossing voor de regio. De provincie Noord-Holland zal dan ook geen inhoudelijk oordeel geven over samenwerkingsvormen die gemeenten kiezen en alleen kijken naar de zorgvuldigheid van het proces dat heeft geleid tot de keuze. Voor de provincie Noord-Holland is een proces zorgvuldig, als het binnen de volgende randvoorwaarden is doorlopen:

- Gemeenten zorgen proactief voor voldoende bestuurskracht en werken aan voldoende maatschappelijk draagvlak in het geval (ingrijpende) bestuurskrachtversterking noodzakelijk is.
- De gekozen bestuurlijke organisatie en samenwerkingsverbanden faciliteren gemeenteraden om voldoende sturing te geven aan de uitvoering van gemeentelijke taken en opgaven.
- Alle gemeenten in een regio zijn gezamenlijk verantwoordelijk voor het organiseren van voldoende bestuurskracht in en voor de regio.
- Gemeenten bespreken in regionaal verband hun plannen voor bestuurskrachtversterking en zoeken daarbij naar regionaal draagvlak.
- Ingrijpende bestuurskrachtversterkingen worden gedaan vanuit een regionaal gedragen visie op toekomstige ontwikkelingen ten aanzien van de bestuurlijke organisatie van de regio.

In processen die binnen deze randvoorwaarden blijven, ziet de provincie Noord-Holland voor zichzelf in principe geen actieve rol. Ter stimulering van deze processen zal de provincie Noord-Holland een subsidieregeling beschikbaar stellen. Daarmee zal Noord-Holland financieel bijdragen aan onderzoeken en andere relevante activiteiten om (regionale) bestuurskrachtversterking te bevorderen.

In aanvulling hierop ziet de provincie Noord-Holland in enkele bijzondere situaties nog een speciale rol voor zichzelf. Deze situaties worden hieronder beschreven en daarbij wordt aangegeven wat gemeenten dan van de provincie Noord-Holland mogen verwachten.

Reflectie op de eigen bestuurskracht

De provincie Noord-Holland vindt het wenselijk als gemeenten met enige regelmaat reflecteren op hun eigen bestuurskracht. Een veelgebruikt hulpmiddel hierbij is een bestuurskrachtmeting, waarvan verschillende varianten bestaan. De provincie Noord-Holland wil gemeenten **(financieel) stimuleren** met enige regelmaat een bestuurskrachtmeting te doen. De provincie zal vanuit haar signalerende en stimulerende rol **het gesprek aangaan** met gemeenten over uitkomsten van dergelijke onderzoeken.

Regionale samenwerkingsagenda

Hierboven is geschetst hoe verschillende regio's hun bestuurskracht versterken met een regionale samenwerkingsagenda. Als bovendien de gemeenteraden worden betrokken bij het opstellen van die agenda, neemt ook de democratische legitimatie toe. Verder biedt het overleg over de samenwerkingsagenda een vertrouwde structuur om met elkaar te spreken over de bestuurskracht van de regio. Deze voordelen maken dat de provincie Noord-Holland het wenselijk vindt dat regio's met elkaar een samenwerkingsagenda opstellen en daarom zal de provincie Noord-Holland de regio's hiertoe faciliteren middels **het voeren van gesprekken en een eventuele financiële bijdrage**.

Intensieve samenwerking

Wanneer gemeenten taken aan een andere gemeente of een gemeenschappelijk orgaan overdragen, is sprake van intensieve samenwerking. Een belangrijk aandachtspunt bij intensieve samenwerking is de mogelijkheid van gemeenteraden om voldoende sturing te kunnen blijven uitoefenen op de uitvoering van de taak die elders wordt uitgevoerd. De gemeenteraad blijft immers aanspreekbaar en verantwoordelijk voor de uitvoering van die taak.

Daarnaast acht de provincie Noord-Holland het van belang dat de uitvoering van de taak of taken die zijn overgedragen, goed afgestemd kan worden op de taken die de gemeente nog zelf blijft uitvoeren. De gemeenteraad moet immers keuzes kunnen maken ten aanzien van prioriteiten tussen en verdeling van financiële middelen over de verschillende taken. Indien dat in de praktijk niet meer mogelijk is, betekent dat een uitholling van de democratische legitimiteit van de gemeente. Daarom pleit de provincie Noord-Holland er voor dat gemeenten hun intensieve samenwerkingsrelaties zoveel mogelijk bundelen in de regio. Dat voorkomt een 'lappendeken' aan samenwerkingsrelaties, waarin een gemeente feitelijk nauwelijks nog kan sturen op de budgetten voor of de uitvoering van haar taken. In het geval van een lappendeken aan samenwerkingsrelaties zit immers de gemeente bij elke taak met een (deels) andere groep partners aan tafel, waardoor afwegingen moeilijk in samenhang kunnen worden gemaakt en er van strategische sturing feitelijk geen sprake meer is. Indien een gemeente de taken die zij wil uitbesteden, belegt bij een beperkt aantal partners, dan kan met die partners ook makkelijker worden gesproken over een onderlinge afstemming van (budgetten voor) die taken.

De provincie Noord-Holland zal er bij gemeenten die kiezen voor intensieve samenwerking, **op aandringen** dat zij hun partnerschappen kiezen binnen de regio en er naar streven zoveel mogelijk met dezelfde partners samen te werken. Bij voorkeur gebeurt dit op basis van een gedragen visie op de toekomstige

bestuurlijke organisatie in de regio, zodat de samenwerkingsrelatie in principe duurzaam is. Het vergt namelijk veel om op zeker moment de samenwerking weer te ontbinden en over te stappen op andere samenwerkingsverbanden.

Herindeling

De meest vergaande vorm van samenwerking tussen gemeenten is het samenvoegen van gemeenten. Dit is een onomkeerbare vorm van bestuurskrachtversterking met een grote impact op de gemeentelijke organisatie en de verhoudingen in de regio. Daarom is het een oplossing die een zorgvuldige voorbereiding behoeft. Het rijk verwacht dan ook van gemeenten dat zij zorgvuldig onderzoek doen naar alternatieven voor herindeling, de regio hierbij betrekken en werken aan regionaal draagvlak indien de herindeling toch noodzakelijk blijkt. Van provincies verwacht het rijk vervolgens dat zij bewaken dat gemeenten daadwerkelijk een zorgvuldig proces doorlopen. Verder worden provincies geacht het regionaal belang te belichten in herindelingsprocedures. Dit komt onder andere terug in het beleidskader gemeentelijke herindelingen van het rijk, waarin wordt voorgeschreven dat de provincie in haar zienswijze op een herindelingsadvies (onderdeel van de herindelingsprocedure) ingaat op het regionaal perspectief en de zorgvuldigheid van het proces.

De provincie Noord-Holland zal haar rol in herindelingsprocessen, met inachtneming van het in deze notie gestelde, vorm geven op basis van de in 2009 vastgestelde notitie "Herijking beleid gemeentelijke herindelingen" (zie ook: <http://www.noord-holland.nl/web/Bestuur/Bestuurskracht.htm>).

Samenwerking of herindeling op initiatief van de provincie

De provincie Noord-Holland wil bij voorkeur samen met gemeenten werken aan bestuurskrachtig lokaal en regionaal bestuur. Daarbij heeft zij veel vertrouwen in de professionaliteit en verantwoordelijkheid van gemeenten om gezamenlijk tijdig de nodige bestuurskracht te realiseren. De provincie Noord-Holland heeft echter ook een eigenstandige verantwoordelijkheid om de kwaliteit van het lokaal bestuur te borgen. De komende jaren zal dit nadrukkelijker in beeld komen als het interbestuurlijk toezicht zal zijn omgevormd. Vanuit die verantwoordelijkheid zou de provincie Noord-Holland in uitzonderlijke gevallen ook het initiatief naar zich toe kunnen trekken om een proces van bestuurskrachtversterking aan te jagen. Bevindingen uit het interbestuurlijk toezicht zouden dan bijvoorbeeld aanleiding kunnen geven voor de provincie Noord-Holland om met gemeenten het gesprek te zoeken over hun bestuurskracht. De provincie Noord-Holland geeft er de voorkeur aan om via een gesprek en overreding gemeenten in beweging te krijgen, maar mocht dat geen afdoende resultaat opleveren, dan heeft de provincie de bevoegdheid gemeenten tot samenwerking te verplichten of een herindelingsprocedure te initiëren. De provincie Noord-Holland wil zeer terughoudend zijn met het inzetten van deze instrumenten, maar zal haar verantwoordelijkheid nemen als de omstandigheden dat noodzakelijk maken.

Regio's

Deze notitie pleit voor regionaal overleg over bestuurskracht. Daarbij is aangegeven dat gemeenten die een substantieel aantal opgaven gezamenlijk oppakken, doorgaans een regio vormen. Uiteraard is het in principe aan iedere gemeente zelf om aan te geven met welke regio zij zich het meest verbonden voelt. Met dien verstande dat er dan wel sprake moet zijn van een logische indeling in regio's. Al enige jaren is er in Noord-Holland sprake van een bestendige regio-indeling. Ten aanzien van een enkele gemeente kan het soms nog wat minder duidelijk of uitgesproken zijn, maar Noord-Holland ziet in haar provincie voor wat betreft de bestuurlijke samenwerking de volgende regio's:

- 1) **Kop van Noord-Holland** (Den Helder, Hollands Kroon, Schagen (Harenkarspel, Schagen en Zijpe) en Texel)

- 2) **Regio Alkmaar** (Alkmaar, Bergen, Castricum, Graft-De Rijk, Heerhugowaard, Heiloo, Langedijk en Schermer)
- 3) **West-Friesland** (Drechterland, Enkhuizen, Hoorn, Koggenland, Medemblik, Opmeer en Stede Broec)
- 4) **IJmond** (Beverwijk, Heemskerk, Uitgeest en Velsen)
- 5) **Zaanstreek-Waterland** (Beemster, Edam-Volendam, Landsmeer, Oostzaan, Purmerend, Waterland, Wormerland, Zaanstad en Zeevang)
- 6) **Zuid-Kennemerland** (Bloemendaal, Haarlem, Haarlemmerliede en Spaarnwoude, Heemstede en Zandvoort)
- 7) **Amstelland-Meerlanden** (Aalsmeer, Amstelveen, Diemen, Haarlemmermeer, Ouder-Amstel en Uithoorn)
- 8) **Gooi en Vechtstreek** (Blaricum, Bussum, Hilversum, Huizen, Muiden, Naarden, Laren, Weesp en Wijdemeeren)

In deze regio-indeling wordt de gemeente Amsterdam niet genoemd. Deze gemeente werkt uiteraard wel samen met andere gemeenten in de provincie, maar niet zodanig dat echt sprake is van één af te bakenen regio waar Amsterdam mee verbonden is en die vergelijkbaar is met de regio's die hierboven zijn onderscheiden. De Amsterdamse samenwerking vindt vooral plaats binnen het verband van de Stadsregio Amsterdam en de Metropoolregio Amsterdam. Beide samenwerkingsverbanden zijn van groot belang voor een goede invulling van de taken van Amsterdam en haar buur(t)gemeenten, maar functioneren op een heel ander niveau. Het gaat daarbij veel meer om afstemming van beleid, dan om het overdragen van taken in een samenwerkingsverband. Daarom worden zij in het kader van deze notitie verder niet als aparte regio benoemd.

De provincie Noord-Holland zal binnen deze regio-indeling de gesprekken aangaan met gemeenten in de provincie. Noord-Hollandse gemeenten zullen door de provincie dan ook worden aangespoord om zoveel mogelijk binnen deze regio's te zoeken naar samenwerking en bestuurskrachtversterking, uiteraard voor zover dat noodzakelijk is.

Wat wil Noord-Holland per regio realiseren?

In deze paragraaf zal kort worden uitgewerkt wat de huidige stand van zaken is per regio en welke concrete acties Noord-Holland van plan is te ondernemen om in de provincie de versterking van bestuurskracht van gemeenten en regio's te stimuleren. Daarbij wordt uiteraard aangesloten op ontwikkelingen die reeds gaande zijn.

1) Kop van Noord-Holland

Met de realisatie van de fusie van de gemeenten Harenkarspel, Schagen en Zijpe per 1-1-2013, en de vorming van de nieuwe gemeente Hollands Kroon per 1-1-2012, wordt een ingrijpende bestuurskrachtversterking in de regio afgerond. Daarnaast heeft de regio naar aanleiding de aanbevelingen uit het rapport '[Krimp of niet](#)' van de commissie Deetman/Mans en het [advies van de commissie Dwarshuis](#) gewerkt aan een regionale publieke uitvoeringsagenda. Deze agenda bevat acties voor de overheden waarmee de regio Kop van Noord-Holland invulling geeft aan de clusteraanpak voor Noord-Holland Noord.

2) Regio Alkmaar

De gemeenteraden van Graft-De Rijk, Schermer en Alkmaar hebben gekozen voor fusie met elkaar per 1-1-2015. Ook in een aantal andere gemeenten heeft de raad gediscussieerd en zich georiënteerd op haar toekomst. Gemeenten en provincie dienen vanuit een visie op de regio aan te geven wat de effecten van de herindeling(en) zijn op de bestuurskracht van en verhoudingen in de regio Alkmaar. Op 11 mei 2012 heeft hierover een bestuurlijk overleg plaats gehad met de regio. De fusiepartners stellen een regiovisie op waarin zij hun fusieplannen in regionaal perspectief plaatsen en aangeven dat er geen restproblematiek

ontstaat. Deze regiovisie moet op korte termijn opgesteld worden, gezien de beoogde fusiedatum van 1-1-2015 van de gemeenten. Daarnaast werken de acht gemeenten samen aan een [strategische werkagenda 2012-2014](#). Noord-Holland blijft deze ontwikkelingen met belangstelling volgen en wil graag met de regio in gesprek blijven om te bekijken wat de provincie voor de regio kan betekenen. Voor de provincie staat de clusteraanpak voor Noord-Holland Noord daarbij centraal.

3) West-Friesland

Op 7 april 2009 hebben Gedeputeerde Staten [een regiovisie](#) vastgesteld voor West-Friesland met het oog op de fusieplannen van de toenmalige gemeenten Andijk, Medemblik en Wervershoof. Hierin geven Gedeputeerde Staten aan hoe zij (in grote lijnen) de bestuurlijke toekomst van de regio zien. Daarbinnen zoeken Stede Broec, Enkhuizen en Drechterland (de SED-gemeenten) toenadering: zij zijn begin 2011 een samenwerkingsverband aangegaan en werken op operationeel niveau samen. Men is tevreden over de samenwerking en bekijkt de mogelijkheden voor verdere intensivering.

In de regio wordt op verschillende terreinen samengewerkt. Daarvoor zijn een aantal regionale visies opgesteld, maar een integrale regionale samenwerkingsagenda ontbreekt. De regio werkt momenteel wel aan een integrale visie. Noord-Holland zal deze ontwikkelingen met belangstelling volgen en met de regio in gesprek gaan om te bekijken wat de provincie voor de regio kan betekenen. Hierbij is wederom de clusteraanpak het gezamenlijk uitgangspunt.

4) IJmond

Op aandringen van het maatschappelijk middenveld zijn de gemeenten een traject gestart om de kansen voor intensievere samenwerking te verkennen en de onderlinge contacten te versterken. Intensivering van de samenwerking is al lange tijd onderwerp van gesprek in de regio en tegelijkertijd blijft er tussen de gemeenten onvrede over het resultaat van de bestaande samenwerking. Noord-Holland acht het in het belang van de regio dat de discussie over intensivering van de samenwerking tot een conclusie wordt gebracht. Het ingezette traject biedt daartoe de mogelijkheid en Noord-Holland wil daarom betrokken zijn bij de gemeentelijke verkenning van de samenwerkingskansen. Het is wenselijk dat dit proces voor de gemeenteraadsverkiezingen 2014 leidt tot een gedragen samenwerkingsagenda of regiovisie op intensieve samenwerking.

5) Zaanstreek-Waterland

De gemeente Zeevang is in gesprek met Edam-Volendam over fusie, de gemeente Beemster gaat intensiever samenwerken met Purmerend en de gemeenten Oostzaan en Wormerland zoeken partners om hun OVER-samenwerking robuuster te maken. Al deze ontwikkelingen maken het noodzakelijk dat de regio komt tot een gedragen visie op ontwikkelingen in de bestuurlijke organisatie (nu en in de toekomst). Noord-Holland vindt het wenselijk dat de gemeenten uiterlijk in de eerste helft van 2013 een regiovisie hebben vastgesteld. Daarna zal Noord-Holland, voor zover nodig, de gemeenten ondersteunen in het realiseren van de regiovisie.

6) Zuid-Kennemerland

De gemeenteraad van Haarlemmerliede en Spaarnwoude heeft uitgesproken dat intensievere samenwerking met één of meer buurgemeenten noodzakelijk is en gaat daarvoor verschillende opties verkennen. Noord-Holland zal de gemeente vragen ook het gesprek met de regio aan te gaan en er op aandringen om in eerste instantie in de regio Zuid-Kennemerland te zoeken naar de benodigde intensieve samenwerking. In de regio is verder sprake van samenwerking op verschillende terreinen, maar er is geen (samenhangende) regionale samenwerkingsagenda. Noord-Holland zal daarom met de regio in gesprek gaan om de meerwaarde van een regionale samenwerkingsagenda te verkennen.

7) Amstelland-Meerlanden

De zes gemeenten werken samen aan hun strategische visie 2012-2014. Aalsmeer en Uithoorn werken sinds 2002 samen en sinds 1 mei 2009 is deze samenwerking geïntensiveerd in een gemeenschappelijke regeling (de zogenaamde G2-regeling). Na diverse onderzoeken over verdere intensivering en uitbreiding van deze G2-samenwerking hebben Amstelveen en Aalsmeer besloten tot ambtelijke fusering. Aalsmeer gaat nu per 1-1-2013 haar taken overdragen aan Amstelveen en de G2-regeling opzeggen. Noord-Holland zal in gesprek gaan met Uithoorn om te bezien wat dit voor consequenties heeft voor de bestuurskracht van Uithoorn. Dit is tevens aanleiding voor Noord-Holland om met alle gemeenten in gesprek te gaan over het regionaal perspectief van bovenstaande en toekomstige ontwikkelingen. De provincie zal voorstellen om in gezamenlijkheid een regiovisie op de bestuurlijke organisatie te gaan ontwikkelen.

8) Gooi en Vechtstreek

De in 2008 door de provincie voorgestelde samenvoeging van Bussum, Muiden, Naarden en Weesp is op 22 mei 2012 verworpen door de Tweede Kamer. Dit betekent dat de regio Gooi en Vechtstreek de door haar gewenste bestuurskracht op een andere manier zal moeten vormgeven en vormt een extra aanleiding om de samenwerking in het Gewest te herijken. De provincie is met de regio in gesprek over de provinciale betrokkenheid hierbij.

De regio is in 2010 een traject gestart tot herijking van de regionale samenwerking. In dit kader is een concept [regionale strategische agenda](#) opgesteld voor de periode 2013-2019. Hiermee geeft de regio invulling aan de wens van de gemeenteraden om meer betrokken te zijn bij de (inhoud van de) regionale samenwerking. Dit traject sluit heel goed aan bij de provinciale ambities ten aanzien van het versterken van de bestuurskracht van gemeenten en regio's.

Noord-Holland zal met de gemeenten bespreken of er behoefte is de discussie over het grensbeloop van enkele gemeenten in de regio te heropenen. In het kader van het herindelingsproces is daar in 2006-2007 ook al over gesproken, maar bleek het verstandiger om hiermee te wachten tot het herindelingsproces zou zijn afgerond.

In de regio heeft de gemeente Eemnes een bijzondere rol. Deze gemeente deelt namelijk met Blaricum en Laren een ambtelijke organisatie (de meest intensieve vorm van samenwerking die mogelijk is), maar maakt formeel geen deel uit van de regio Gooi en Vechtstreek. Noord-Holland zal hierover met de regio van gedachten wisselen, mede gezien de uitgangspunten die Noord-Holland hanteert voor bestuurskrachtversterking (o.a. dat samenwerking bij voorkeur binnen de regio wordt gezocht en gebundeld).